

la tribuna

Història de l'esquí?

No es pot eludir per més temps el debat col·lectiu públic del canvi de model de desenvolupament turístic

FERRAN GOYA

Enginyer

Decebut, aquest és el sentiment amb el qual vaig sortir de l'acte de dijous passat a Casa Bauró. Organitzava, penso, el ministeri de Cultura i els ponents van ser, per ordre d'intervenció, Martí Salvans i Marta Rotés.

El Diari d'Andorra va publicar una minúscula notícia l'endemà, ampul·losament titulada: "Un ampli repàs de la història de l'esquí al Principat." Segurament, l'autor de ressenya va marxar a la redacció abans que els ponents comencessin a parlar; la veritat és que quan vaig decidir assistir a l'acte, jo també pensava que podria escoltar un "repàs de la història de l'esquí d'Andorra" dels darrers 100 anys, o sigui una *microhistòria*, però història al cap i a la fi.

No va ser així: el que els assistents vam poder escoltar i els de les dues primeres rengleres van poder veure, no va ser més que dos *petits rècits*.

No crec que, ni els tres ministres que apadrinaven l'acte amb la seva presència, ni els consellers de DA –solidaritat obliga–, puguin, malgrat un exercici magnànim d'indulgència, opinar de manera diferent.

El *rècit* de Marta Rotés era una crònica, relativament ben ordena-

da, de la gestació i de l'activitat posterior de l'organització empresarial Ski Andorra. La veritat és que ho tenia relativament fàcil si el seu objectiu era donar a conèixer la *biografia* d'una organització que encara no té vint anys d'existència.

L'exposició de Martí Salvans, no va aconseguir ni tan sols mantenir el mínim ordre cronològic. El seu exposat fragmentat, amb una pobresa escandalosa de fonts bibliogràfiques, ignorant fets i esdeveniments transcendents, iniciatives fallides, fracassos empresarials, amb uns oblitats vergonyants a la gran majoria dels protagonistes personals, socials i institucionals de la història de l'esquí d'Andorra, va demostrar que la seva xerrada no tenia res a veure amb el fruit d'una investigació històrica mínimament rigorosa sobre el fenomen social i econòmic que s'ha donat al nostre país a partir del 1930 a l'entorn de l'aventura de la neu.

Avui –i algú ho havia de dir– és intolerable que se'ns vulgui donar *gat per llebre* i presentar com a Història una foto inèdita (record personal d'infantesa) amb quatre velles fotos arxiconegudes i cinc episodis, trets de context, lligats als empresaris pioners del desen-

volupament empresarial i tecnològic del negoci de la neu.

Nogensmenys, en aquests temps de crisi cultural, econòmica i social, necessitem investigar sobre la història de l'esquí al nostre país, però el que necessitem no són panegírics ni enyoraments, sinó una història crítica que sàpiga lloar els mèrits dels pioners –i d'altres protagonistes menys coneguts dels grups socials sempre *subalterns*–, però també que sigui capaç de registrar les dades i els esdeveniments clau de la radical transformació socioeconòmica i paisatgística que ha resultat de l'apropiació i mercantilització de les nostres muntanyes que han esdevingut objecte de

consum d'un turisme massiu de visitants estrangers. Una transformació que ha generat riquesa, però que també ha posat de manifest una gestió molt deficient dels recursos naturals, a més de crear als actors privats i públics fragilitats i incerteses –socials, econòmiques, financeres– sobre el futur.

Es pot intuir, ja des d'ara, que l'altra cara del creixement del negoci turístic de la neu que pot mostrar un treball històric fet amb rigor, serà molt menys amable de la que ens van presentar Rotés i Salvans.

Els historiadors, ajudats per geògrafs, sociòlegs, antropòlegs, etcètera, han de ser capaços d'escoltar i tenir en compte les opinions de pagesos, hotelers, monitors, esportistes, treballadors, banquers, ecologistes, etcètera. Han d'analitzar els errors del passat, posar en evidència les conseqüències de la improvisació, de la manca de planificació amb la qual s'ha desenvolupat el negoci de l'esquí a Andorra; les insuficiències d'un model basat en l'ambigüitat de les relacions entre els diferents actors econòmics, institucionals i socials, i els problemes de *governança* que aquesta ambigüitat ha provocat.

Aquesta investigació històrica

hauria de desvetllar les mancances de la *lleï dels camps de neu*, la mania de grandeses que ha acompanyat l'actuació d'alguns personatges, així com l'oblit, tant per part dels promotors públics com dels privats, de la necessitat de plantejar un desenvolupament equilibrat i sostenible socialment, ambientalment i econòmicament, no solament dels dominis esquiables, sinó també dels processos urbanístics i immobiliaris que s'han induït en el cercle més pròxim als camps de neu, però que ha acabat per impactar sobre tot el territori.

El professor Josep Fontana diu que "una de les funcions socials de la història és contribuir a planejar i construir el futur, que ens inciti a participar-hi activament, perquè no està determinat i depèn de nosaltres".

La intenció d'aquestes línies no és res més que la de palesar la impossibilitat d'eludir per més temps el debat col·lectiu públic sobre la necessitat de canvi de model de desenvolupament turístic andorrà, en el qual l'esquí comercial ha tingut i té una importància innegable. Un debat que s'ha de fonamentar en el coneixement i l'anàlisi de com hem arribat fins aquí.